

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов
інформаційно-комунікаційних технологій

Курсова робота

з методики викладання іспанської мови на тему:
«Формування іспанськомовної граматичної компетентності
в учнів 5 класу засобами зорової наочності»

Студентки групи СОі01-19
Денної форми здобуття освіти
Педагогічного факультету
романо-германської та
української філології
Спеціальності 014 Середня
освіта Мова і література
(іспанська) Освітньо-
професійні програми Іноземні
мови та літератури, методика
навчання іноземних мов і
зарубіжної літератури
(іспанська мова і друга
західноєвропейська
мова) **Янкової**
Єлизавети Ігорівни

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук,
професор **Бігич Оксана**
Борисівна

Національна шкала _____ Кількість балів

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування іспанськомовної граматичної компетентності в учнів 5 класу	5
1.1. Граматична компетентність як мета формування в основній школі	5
1.2. Засоби зорової наочності як спосіб навчання граматичної компетентності.....	7
1.3. Вікові особливості учнів 5 класу в контексті особистісно-діяльнісного підходу	8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 5 КЛАСУ.....	14
2.1. Етапи формування граматичної компетентності.....	14
2.2. Вправи для формування іспанськомовної граматичної компетентності.....	17
2.3. Фрагмент уроку з навчання граматики.....	20
ВИСНОВКИ.....	22
RESUMEN.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25
ДОДАТКИ.....	27

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах безперервного розширення міжнародних контактів, набуває особливого значення досягнення основної мети навчання іноземних мов – сформованості комунікативної компетенції. Формування вмінь іншомовного спілкування передбачає зокрема оволодіння учнями граматичними навичками.

Навчання граматики іноземної мови полягає у формуванні в учнів граматичних навичок – автоматизованих дій із мовним матеріалом, спеціально відібраним для шкільного граматичного мінімуму. За визначенням доктора філологічних наук, професора В. Г. Гака, граMATика є розділом мовознавства, в якому вивчаються закономірності змін і поєднання слів, які створюють осмислені речення і висловлювання. Вміння правильно поєднувати слова, змінювати словосполучення в залежності від того, що бажаєте сказати в даний момент, являється одним із важливих умов використання мови як засобу спілкування.

Оволодіння граMATикою виучуваної мови важливо не тільки для формування продуктивних умінь в усному та писемному мовленні, але і для розуміння мовлення інших людей при аудіюванні та читанні.

Можна вміло та правильно створювати власне висловлювання і при цьому використовувати обмежений набір граматичних конструкцій. Це не забезпечує того, що інші люди не будуть використовувати складніші конструкції у своєму мовленні, що може призвести до певних труднощів у спілкування та розумінні. Недостатній рівень сформованості граматичних навичок стає перепорою не тільки для мовної, але і для мовленнєвої, і соціокультурної компетенції. Тому вивчаючи іноземну мову, велику увагу приділяють саме вивченню граматичних структур та автоматизації їх вживання.

Для того щоб більш конкретно визначити, як оволодіння граматичним матеріалом впливає на формування різних складових комунікативної

компетенції, необхідно відповісти на питання про те, що ж включає в себе знання граматики і в якому випадку вчитель може сказати, що він навчив своїх учнів граматики.

Питання формування граматичної компетенції вивчали Черноватий Л. М., Хельбіг Г., Дірвен Р.,

Об'єктом дослідження є процес формування граматичної компетентності як основи інших мовних компетентностей у основній школі.

Предметом дослідження є граматична компетентність та етапи її формування в учнів 5 класу.

Мета дослідження є розгляд граматичної компетентності у процесі її формування у 5-класників.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

- Розглянути загальні характеристики граматичної компетентності у основній школі;
- Проаналізувати психологічний аспект розвитку учнів 5-класу та його особливості;
- Визначити основні етапи формування граматичної компетентності у школярів;
- З'ясувати особливості формування іспаномовної граматичної компетентності;
- Створити власний фрагмент уроку з матеріалом спрямованим на формування даної компетентності.

Методи дослідження: аналіз та вивчення літератури з даної проблематики; спостереження; педагогічний експеримент; аналіз та узагальнення інформації.

Структура роботи. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування іспаномовної граматичної компетентності в учнів 5 класу

1.1. Граматична компетентність як мета формування в основній школі

Граматична компетентність є метою формування в основній школі. Сучасна методика навчання іноземних мов визначає граматичну компетентність як здатність людини правильно граматично оформлювати мовлення інших, що ґрунтується на складній і динамічній взаємодії відповідних умінь і знань та граматичного усвідомлення. Складниками граматичної компетентності є граматичні навички, граматичні знання і граматична обізнаність.

Говорячи про знання, як про складову граматичної компетентності, слід перш за все, вирішити про яку граматичну навичку йдеться. Розрізняють лінгвістичну (або аналітичну, формальну) граматику, тобто науковий лінгвістичний опис системи правил певної мови, і педагогічну (або навчальну) граматику, яка представляє перероблений набір правил лінгвістичної граматики, адаптованих до вивчення мови. Педагогічна граMATика завжди контрактивна, оскільки враховує вплив рідної мови. Навчальний матеріал до неї відбирається за суто методичними критеріями: нормативності, вживаності, відповідності потребам спілкування. Він організований циклічно й концентрично (а не системно-лінійно, як у лінгвістичній граматиці), передбачені фази систематизації та повторення. Уточнюючи поняття “педагогічна граMATика”, дослідники (Черноватий Л. М., Хельбіг Г., Дірвен Р.) визначають її як будь-який, орієнтований на вчителя і учня, опис чи спосіб подання правил іноземної мови для забезпечення процесу їх засвоєння, а також управління цим процесом. Мета використання педагогічної граматики полягає в тому, щоб привести учнів до так званого інтуїтивного розуміння граматики, яка визначається як імпліцитне знання структури мови, тобто це знання, яке, як правило, не усвідомлюється, але лежить в основі здібності того, хто говорить / пише, створює граматично коректні висловлювання, або здатність слухача /

читача, розуміти їх. [8, с. 234]

Граматичні навички є важливою складовою граматичної компетентності, яка має включати автоматизованість, гнучкість і стійкість, і їх формування повинно відбуватися поетапно. Сформованість репродуктивної граматичної навички є необхідною умовою для висловлення думок усно та письмово, оскільки вона дозволяє мовцю вибрати відповідну граматичну структуру залежно від ситуації мовлення та вимог мови. Рецептивна граматична навичка, з свого боку, передбачає розуміння граматичних форм, що сприймаються звуковим або графічним шляхом, і їх співвіднесення з певним значенням.

Навчання граматики іноземної мови полягає саме у формуванні в учнів граматичних навичок – автоматизованих дій із мовним матеріалом, спеціально відібраним для шкільного граматичного мінімуму. Визначають активний і пасивний граматичний мінімум. До активного граматичного мінімуму включають граматичні явища, які учні повинні вміти вживати у говорінні та письмі і розуміти під час читання та слухання. Пасивний граматичний мінімум – ті граматичні явища, які учні повинні лише розуміти у текстах для читання та аудіювання. [9, с.103]

Граматична усвідомленість є частиною загальної мовної усвідомленості людини, що включає розгляд феноменів мови та мовлення, а також власних процесів учіння та здобуття іншомовної комунікативної компетентності. Це означає, що людина може свідомо аналізувати та розуміти граматичні правила та структури в усному та писемному мовленні, розпізнавати їх особливості та принципи функціонування. Також важливо вміти оцінювати свій рівень мовленнєвої компетенції та здатність до навчання. [8, с.239-240]

Знати граматику означає знати: форму; значення; вживання; мовленнєву функцію того чи іншого граматичного явища.

Згідно з чинною програмою з іспанської мови на кінець основної школи учні повинні знати такі граматичні категорії як *artículo* (*determinado, indeterminado, ausencia del artículo*), *exclamativos*, *preposición* (*locuciones prepositivas: gracias a. A pesar de. Por culpa de*), *pronombre* (*los relativos*),

sustantivo (los sustantivas que se usan sólo en plural) i verbo (Pretérito Perfecto Compuesto, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, el estilo directo e indirecto, concordancia de los tiempos de Modo Indicativo). Учні повинні уміти не лише імітувати вчителя, але й породжувати свої власні висловлювання з конкретними граматичними системами, а також знаходити та розуміти їх у мовленні вчителя, інших учнів, і, звичайно, – у носіїв мови.

Зокрема, в 5 класі школяр повинен знати такі категорії як adjetivo (número y género), adverbio (de modo), artículo (determinado e indeterminado), conjunción (o/u), número (las cardinales), perífrasis verbales (empezar a + inf. terminar de +inf.), preposición (de lugar y de tiempo; las formas contractas “al”, “del”), pronombre (reflexivos, de cantidad), sustantivo (número y género), verbo (Presente de Indicativo, verbos con alternancia vocálica (empezar, pensar, querer), Pretérito Perfecto Compuesto (verbos irregulares), Futuro Simple (verbos irregulares), Pretérito Perfecto Simple (verbos regulares)). Та вміти диференціювати їх у мовленні інших, розуміти їх та використовувати їх у своєму мовленні. [11]

1.2. Засоби зорової наочності як спосіб навчання граматичної компетентності

Застосування засобів зорової наочності може зробити процес навчання більш ефективним та зрозумілим для учнів. У багатьох дослідженнях було доведено, що засоби зорової наочності є ефективним способом навчання граматики. Наприклад, у дослідженні, проведеному МакКартні та Ірвінг (2018), було показано, що використання засобів зорової наочності, таких як схеми та діаграми, підвищує рівень розуміння граматики серед учнів. [19, с. 423]

Засоби зорової наочності можуть використовуватися під час будь-якої теми. Наприклад, можна використовувати ілюстрації, малюнки, картини, або відео, щоб показати приклади вживання нових граматичних структур. Наприклад, при вивчення прислівників учитель може показати ілюстрації, на яких зображено

людей, які роблять щось різними темпами. Також можна продемонструвати відео з прикладами, як різні люди виконують ту саму дію з різною швидкістю, щоб показати різні варіанти вживання прислівників.

Крім того, учитель може використовувати ігри або рольові ігри, щоб допомогти учням застосовувати нові граматичні структури в практичних ситуаціях. Наприклад, можна запросити учнів до гри, в якій вони повинні описати свій ранок, використовуючи нові прислівники.

Карен Е. Боссі у своїй статті “Using Visual Aids to Teach Grammar in Context” досліджує використання засобів зорової наочності для більш ефективного викладання граматики в контексті. Вона пропонує використовувати різноманітні типи зорової наочності, такі як фотографії, малюнки, діаграми, схеми та інші, для поліпшення сприйняття граматичних конструкцій. Авторка розглядає конкретні приклади використання цих засобів для навчання різних аспектів граматики, включаючи частини мови, фразові дієслова, граматичні правила та інше. Авторка пропонує використовувати малюнки тварин для ілюстрації різних частин мови, таких як іменники та дієслова. Вона також розглядає використання діаграм «дерева розбору» для візуалізації складних граматичних структур. Крім того, авторка пропонує використовувати малюнки для ілюстрації фразових дієслів та граматичних правил, що допомагає учням краще зрозуміти їх значення та вживання. [3]

У загальному, засоби зорової наочності допомагають учням краще зрозуміти новий матеріал та застосувати його в практиці.

1.3. Вікові особливості учнів 5 класу в контексті особистісно-діяльнісного підходу

Особистісно-діяльнісний підхід передбачає особистісний і діяльнісний розвиток молодшого підлітка.

Особистісний складник підходу передбачає особистісний й

інтелектуальний розвиток учня, діяльнісний складник підходу – навчальний і комунікативний розвиток школяра.

Так, особистісний розвиток передбачає передусім формування в учнів мотивів щодо оволодіння іспаномовною граматичною компетентністю, інтелектуальний розвиток – розвиток й удосконалення пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, уяви, мислення, сприймання), задіяних у процесі оволодіння школярами іспанськомовною граматичною компетентністю, й емоційно-вольових якостей.

Діяльнісний розвиток передбачає формування у школярів умінь учіння й стратегій оволодіння іспаномовною граматичною компетентністю під час їхньої класної і позакласної роботи з іспанської мови, а також формування й удосконалення іспаномовної мовленнєвої діяльності.

Охарактеризуємо особливості кожного виду розвитку.

Мотиваційний розвиток. В середньому шкільному (підлітковому) віці (від 10-11 до 14-15 років) провідну роль відіграє спілкування з однолітками в контексті власної навчальної діяльності підлітка. Властива дітям цього віку діяльність включає в себе такі її види, як навчальна, суспільно-організаційна, спортивна, художня, трудова. При виконанні цих видів корисної діяльності у підлітків виникає усвідомлене прагнення брати участь в суспільно необхідній роботі, ставати суспільно значущим. Він вчиться будувати спілкування в різних колективах з урахуванням прийнятих в них норм взаємовідносин, рефлексії власної поведінки, вміння оцінювати можливості свого «Я». Молодшим підліткам притаманні прагнення знайти своє місце у колективі однолітків і в сім'ї, відчуття потреби мати вірного друга, бажання уникати ізоляції, особливо в класі та в малих колективах. Вони цікавляться питаннями про силові відносини в класі, стають більш самостійними та намагаються віддаватися мріям. Зазвичай вони не вважають своїх дій настільки серйозними, щоб боятися неспіху, а також досить вимогливі до відповідності слів діям. Молодші підлітки зацікавлені у спорті, колекціонуванні, кіно та інших хобі. Вони не мають визначеного авторитету віку та можуть переоцінювати свої можливості.

Також вони негативно сприймають необґрунтовані заборони та помилки вчителів.

Інтелектуальний розвиток. У підлітковому віці змінюються не лише когнітивні процеси, а й сприйняття людей та етичні переживання. Підліток стає більш об'єктивним у своїх оцінках міжособистісних відносин і зосереджується на ідеалах та цінностях, а не на думках. Він розвиває понятійне мислення, яке дозволяє окремо мислити сутність явища або об'єкта від його видимої форми. Підліток також стає більш чутливим до етичних і моральних проблем, що відображає його дорослішання та віру в вищі і абсолютні цінності, такі як любов, повага до людини, особиста гідність та борг. Однак, ці зміни часто супроводжуються розчаруванням, втратою авторитету та пошкодженням міжособистісних відносин з дорослими. [2]

Емоційний розвиток. У багатьох підлітків спостерігається емоційна нестійкість і амбівалентність почуттів. Фізіологічні зміни та швидке статеве дозрівання зумовлюють емоційну нестійкість у підлітка. Вони часто відчують сильні позитивні чи сильні негативні емоції і рідше перебувають в нейтральному стані. Негативізм є одним з маркерів активного пошуку підлітком власної унікальної сутності.

Нестабільність емоцій передбачає у першу невпевненість в собі та нерозуміння правильності виборів форм поведінки. Нове становище підлітків у соціальному середовищі зумовлює зміни в їх почуттях та емоціях. Бажання швидше стати дорослим, породжує новий спектр тривоги. Яскраво виражені психологічні особливості підліткового віку одержали назву "підлітковий комплекс". У нього входять: перепади настрою, а також ряд інших полярних якостей, що чергуються.

Сентиментальність співіснує з помітною нечутливістю, хвороблива сором'язливість – з розв'язністю, бажання бути визнаним оточуючими – з показною незалежністю, боротьба з авторитетами, загальноприйняті правила та ідеали – з обожнюванням випадкових кумирів, а чуттєве фантазування – із сухим міркуванням.

Можна сказати, що підліток краще за молодшого школяра, адже він справляється з проявом своїх почуттів. У негативних ситуаціях свого шкільного життя (погана оцінка, догана за погану поведінку) він ховає тривогу, хвилювання, засмучення під маскою байдужості. Але в конфліктних ситуаціях з батьками, друзями або ж вчителями може виявити велику імпульсивну поведінку. Він здатний на такі вчинки, як втеча з дому, навіть спроба самогубства через тяжко зароблену образу. [5]

Вольовий розвиток. Підлітковий вік – сенситивний період для розвитку вольових якостей особистості, вважає І.Ю. Кулагіна, В.С. Мухіна та Р.С. Немов. Підлітки здатні не тільки здійснювати окремі вольові дії, а й займатися вольовою діяльністю. Вони можуть ставити перед собою цілі та планувати їх досягнення. Підлітки можуть самостійно робити постановку цілей і демонструють свою можливість виконувати відповідно свої дії і мати належну поведінку. Вони поглиблюють свої знання, читаючи цікаву для них літературу, захоплюються винахідництвом, спортом.

Якщо підлітки відчують складнощі в довільності організації своєї поведінки, вони намагаються виховувати в себе вольові якості та загалом свою волю.

Ініціативність, витримка, рішучість, наполегливість, самоконтроль та впевненість у досягненні мети, вміння долати перешкоди – це те, що виходить в них найкраще.

Вони навчаються самостійно планувати та контролювати свою діяльність. Так само слідує прийнятному плану при виконанні складних навчальних завдань чи доручень. Здатні вносити корективи у свій постійний режим, розподіляти свої сили відповідно до розміру і термінів завдання. Цими діями підкреслюється наявність у них найважливішої якості волі – організованості.

Інколи підлітки проявляють свою стрімку наполегливість в одному виді діяльності, при цьому маючи недостатність волі в інших видах.

Підлітки зі слабкою волею схильні до уникнення складних і важких дій чи праці в цілому, яка потребує планомірних і цілеспрямованих зусиль. Якщо

виникають такого роду проблеми, підлітки вирішують їх помалу, з перервами, малими дозами. Батьки та вчителі стимулюють їх до виконання цих завдань. Можна помітити залежність активності від настрою, наприклад, якщо не мають бажання, то не готують уроків. Також результати певних дій і поведінки залежать від нічим не підкріпленої самовпевненості в собі. [5]

Навчальний розвиток. Навчальний розвиток підлітка розширює традиційний зміст поняття «навчання», що призводить до того, що школа втрачає роль єдиного і найавторитетнішого джерела знань. У деяких підлітків обсяг знань в одній або декількох областях може значно перевищувати вікову норму. У структурі мотивації навчання у підлітків починає домінувати бажання не просто отримати оцінку, а зайняти певний статус у групі однолітків, у класі. Якщо до цього віку не сформована пізнавальна потреба і мотивація, спрямована на самовдосконалення в навчанні, підліток може почати сприймати школу і все, що з нею пов'язано, лише як неприємний обов'язок. Це лише посилює підліткові проблеми, породжуючи шкільну тривожність, яку відзначають приблизно у 20% школярів-підлітків.

Мовленнєвий розвиток. На основі розвитку пізнавальних процесів активно розвиваються у підлітковому віці монологічне, діалогічне і писемне мовлення. Від уміння переказувати невеликий твір, уривок тексту діти переходять до здатності самостійно готувати усний виступ, міркувати, висловлювати думки, аргументувати їх. Вони можуть відтворювати письмовий переказ тексту, самостійно пишуть твори на задану вчителем чи довільну тему.

Мовленнєвий розвиток підлітків пов'язаний з поєднанням і взаємопроникненням мислення та мовлення. Молодші підлітки вже складають план усного, писемного тексту, старші - план мовлення і дотримуються його, їх мовлення стає більш контрольованим і регульованим. У деяких важливих ситуаціях вони особливо намагаються правильно і красиво висловлюватися.

У них збагачується словниковий запас, удосконалюються навички роботи зі словами, що відкриває шлях до словесної творчості.

Варто звернути увагу на таке явище як власна мова підлітків, що нерідко

проявляється у мовній практиці підлітків. Це також можна вважати так званим словесним максималізмом, який відображає їх переживання незвичного "космічного" порядку. Словесний максималізм ("ніколи", "назавжди", "класно" та ін.) це нерідко переходить в захоплення жаргонною лексикою, через це виникає лексична недбалість, навіть зневажливість до культури мови, мовних традицій, схильність до вживання оригінальних, на їх погляд, словосполучень. Такі експерименти над мовою дослідники вважають закономірним явищем, породженим особливостями розвитку підлітків, оскільки нові переживання спонукають їх шукати відповідну форму словесного вираження, а відсутність її вони розглядають як невираженість Я, невідповідність дійсності. [14]

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 5 КЛАСУ

2.1. Етапи формування граматичної компетентності

Грамматична компетентність складається з граматичних знань, усних граматичних навичок і граматичних умінь, які є важливими і які обов'язково формуються разом. Для формування мовленнєвих граматичних навичок виділяються етапи, запропоновані С. Ф. Шатіловим. Перший етап – орієнтовно-підготовчий – передбачає ознайомлення учнів з новим граматичним явищем чи структурою та виконання елементарних мовленнєвих дій. На другому, стереотипно-ситуативному етапі, відбувається автоматизація дій учнів з новими граматичними структурами на рівні фрази. На третьому, варіативно-ситуативному етапі, продовжується автоматизація дій учнів з новими граматичними структурами на рівні понад фразової єдності і тексту.

На першому етапі учні ознайомлюються з новою граматичною структурою у контексті або ситуації мовлення – реальній або спеціально створеній учителем. Контекстом може служити будь-який невеликий текст – вірш, пісня, короткий діалог, уривок з відеофільму тощо. Бажано, щоб інформація надходила до учнів по двох каналах – слуховому і зоровому. На цьому етапі учні не лише ознайомлюються з граматичною структурою, але й одержують або здобувають знання. На першому етапі формування граматичної навички потрібно зробити фонетичну обробку зразка мовлення з новими граматичними структурами. [15]

Метою другого етапу – стереотипно-ситуативного – є створення динамічного стереотипу в аналогічних ситуаціях мовлення, який становить основу граматичної навички. На цьому етапі формується граматична навичка в усіх видах мовленнєвої діяльності. Перевага віддається таким видам вправ: умовно-комунікативним рецептивно-репродуктивним вправам на підстановку у

зразок мовлення (ЗМ), трансформацію ЗМ, постановку запитань різних типів і надання відповідей на них, розширення ЗМ, завершення ЗМ тощо. Варто зазначити, що на цьому етапі необхідно визначити ступінь керування виконанням вправ з боку вчителя з поступовим ослабленням від повного керування до часткового, а також поступовим зняттям штучно створених опор.

Третій етап – варіативно-ситуативний – характеризується вдосконаленням граматичної навички в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: в аудіюванні, читанні, говорінні та письмі; відбувається подальша автоматизація мовленнєвих операцій у варіативних умовах. Цілі цього етапу реалізуються завдяки умовно-комунікативним рецептивно-репродуктивним вправам та трансформацією ЗМ, завершення ЗМ, постановку запитань і надання відповідей на них, породження мовленнєвого зразка(МЗ) на рівні фрази, об'єднання МЗ у понадфразові єдності діалогічного і монологічного характеру. Вправи в індивідуальному і парному режимах можуть виконуватись з часковим або іноді з мінімальним керуванням.[10]

В навчанні граматики традиційно виділились два підходи – імпліцитний та експліцитний. В першому випадку акцент робиться на навчанні граматики без пояснення правил, в другому відповідно – навпаки. В рамках кожного з цих підходів сформувалися по два методи. Найбільш поширений в наш час в практиці шкільного навчання граматики є диференційований підхід, побудований на основі вибіркового використання положень двох традиційно сформованих підходів. Диференційований підхід до навчання граматики дозволяє поєднувати різні підходи і методи з урахуванням особливостей навчання.

Перед ознайомленням учнів із певною граматичною структурою слід представити узагальнене комунікативне завдання, яке можна розв'язати за допомогою граматичного явища, відтак пояснити, яка граматична форма існує для цього в іноземній мові. Завдання не обов'язково мають враховувати лексику, засвоєну учнями на цей момент, вони є узагальненими типами комунікативних завдань, які реалізуватимуться у багатьох ситуаціях, кількість

яких зростатиме.

Для того щоб навчити структур, мовленнєву функцію яких неможливо представити в узагальненому вигляді, оскільки в рідній мові подібних немає, наприклад Pretérito Perfecto de Indicativo, слід створити предметні та зображувальні ситуації і прокоментувати їх.

Пояснивши функцію граматичного явища, слід звернути увагу на його форму, зокрема на те, які граматичні компоненти складають цю структуру, наприклад для Pretérito Perfecto de Indicativo це допоміжне дієслово haber і participio утворене від дієслова.

Важливо звертати увагу учнів і на інтонацію речень із цією структурою. Це потрібно для взаємопов'язаного формування навичок говоріння й аудіювання. Правильне сприймання речень на слух залежить від сформованості навичок вимовляти їх уголос із правильною інтонацією.

Щоб уникнути типових помилок у мовленні учнів, необхідно правильно організувати ознайомлення з граматичним явищем. Це можна зробити, виконавши таку послідовність дій:

1. Сформулюйте комунікативне завдання, яке потребує використання нового граматичного явища.;
2. Покажіть приклади ситуацій, де можна використати це явище, або наведіть приклади з диктором.;
3. Побудуйте подібні висловлювання за аналогією.;
4. Щоб досягти усвідомлення функції та форми граматичного явища, запишіть правила та символічно зобразіть речення з цим явищем. Для кращого розуміння можна навести кілька мовних прикладів з акцентом на відповідних елементах граматичної структури.;
5. Виконувати мовленнєві дії спочатку під керівництвом учителя, а потім самостійно у створених учителем ситуаціях з підтримкою чи без неї.

Як ми бачимо, така послідовність дій повністю відповідає запропонованим С. Ф. Шатіловим етапам формування граматичної компетентності. Однак не усі граматичні структури потребують проходження

кожного етапу. Деякі з них можна пропустити, учитель має вирішувати це сам залежно від специфіки граматичного явища.

Ознайомлення з граматичною структурою є початком формування граматичної навички. Необхідно досягти автоматизованого вживання цієї структури у мовленні шляхом застосування граматичних вправ. [9]

2.2. Вправи для формування іспаномовної граматичної компетентності.

Вправа – це спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією або її компонентами.

Для формування граматичної компетенції використовуються рецептивні і рецептивно-продуктивні умовно-комунікативні і деякі некомунікативні вправи різних видів. Розглянемо спочатку рецептивні вправи, що використовуються для формування граматичної компетенції, це вправи на впізнання, диференціацію, ідентифікацію, вибір граматичної структури за контекстом, на перевірку розуміння граматичної структури. [8]

Приклад вправи на впізнання.

Leed el texto y subrayad el numero de la oración en que hay adverbios con sufijo -mente.

Hoy es miércoles y llego a clase cinco minutos antes. La lección empieza a la una y media. El profesor entra en el aula y cierra la puerta. Todos los alumnos saludan al profesor. Después abren sus cuadernos y empiezan a escuchar al profesor muy atentamente. El profesor pregunta mucho y nosotros respondemos. A veces nosotros leemos un texto o hacemos ejercicios, pero normalmente hablamos mucho. Yo no recuerdo muchas palabras, pero quiero saber todas. El profesor está muy alegre porque nosotros hablamos muy bien.

La clase termina a las tres de la tarde. A las cuatro vuelvo a casa y descanso. En casa juego con mi perro, repito las palabras nuevas o duermo.

Приклад вправи на ідентифікацію.

Leed las oraciones con las estructuras “estar + participio pasado” y “estar +

gerundio” y escribid los numeros de ellos en la tabla.

estar + gerundio	estar + participio pasado

1. El alumno está leyendo la novela.
2. Las clases están ya terminados.
3. El profesor está explicando el temo.
4. Nosotros estamos sentados en las mesas.
5. Estoy haciendo mi tarea de casa.
6. Mi amigo está muy cansado de la tarea.

Приклад вправи на вибір видо-часової форми за контекстом.

Leed las oraciones y eligid la forma verbal correcta.

1. Elena no *estudia/estudio*. Ella trabajan/trabaja en una escuela.
2. Los niños *estudiamos/estudian* en la escuela las matemáticas, el ucraniano, la historia, la química , le geogrfía etc.
3. Yo *hablo/ ha hablado* tres idiomas.
4. La profesora *estaré/ está* explicando la tema nueva.
5. Las clases *empiezan/empezáis* a las 8:30.

Приклад вправи на перевірку розуміння граматичної структури.

Escuchad alguna conversación y identificad la función (a, b o c) de la estructura “Estar+gerundio”.

- ¿Dónde está la profesora?
- *Está leyendo* el libro en aquel aula.
- a) Expresa la acción en el momento de hablar;
- b) Informa el estado de las cosas;
- c) Expresa la obligación.

Перейдемо до вправ на репродукцію граматичної структури. Це переважно рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні вправи на імітацію зразка мовлення, підстановку у зразок мовлення, трансформація, завершення зразка мовлення; відповіді на різні типи запитань, постановка запитань, а також самостійне вживання зразка мовлення на рівні фрази і понад

фразової єдності з новою/новими граматичними структурами.

Приклад вправи на імітацію.

На минулих уроках ми вивчили нове дієслово *crecer* та особливості його форм у *Presente de Indicativo*. Зараз я вам скажу кілька речень з цим словом. Якщо ви згодні зі мною, підтвердіть мої висловлювання. Якщо ні, скажіть: *No está correcto*.

Maestro (M): *Las rosas crecen en el invierno.*

Alumnos (Als): *No está correcto.*

M: *Creemos las flores en la clase de biología.*

Als: *Sí, creemos las flores en la clase de biología.*

Приклад вправи на підстановку у зразок мовлення.

Сьогодні я запрошую вас завітати у лісову школу (вчитель показую малюнок з додатку). Я скажу що роблять учні та де знаходяться предмети, а ви виправте мене, якщо я помиляюся.

M: *El profesor explica a los niños como escribir la letra “A”-*

Als: *Sí, el profesor explica a los niños como escribir la letra “A”-*

M: *Cuatro niños están sentados en las mesas.*

Als: *No, tres niños están sentados en las mesas.*

Приклад вправи на завершення зразка мовлення.

А зараз я почну речення, а ви закінчіть його.

M: *Mí clase favorita ...*

A10: *Mi clase favorita es la geografía.*

A4: *Mi clase favorita es la matemática.*

Приклад вправи на трансформацію зразка мовлення.

Я вам скажу що роблять герої на малюнку (додат.), а ви перепитайте мене, якщо помітите щось незвичайне.

M: *El profestor está explicando como escribir la letra “B”.*

Als: *¿Qué está explicando el profesor?*

A5: *El profesor está explicando como escribir la letra “A”.*

Одночасно з формуванням граматичних навичок, учні набувають певних

знань, що забезпечують розвиток граматичної усвідомленості.

Однак, щоб досягти кращого результату слід дотримуватися послідовності виконання вправ згідно етапів формування граматичної компетентності.

2.3. Фрагмент уроку з навчання граматики на матеріалі теми “La escuela que yo adorro” у 5 класі.

Етап/прийо м	Зміст роботи
<p>Етап I Ознайомле ння з новою граматично ю структуро ю.</p> <p>Приєм 1. Прочитанн я прикладів</p> <p>Приєм 2. Перегляд відео</p> <p>Приєм 3 Переклад</p> <p>Приєм 4 Імітація</p>	<p>Сьогодні ми з вами навчимося утворювати прислівники від прикметників за допомогою суфікса –mente. Подивіться на мультимедійний екран прочитайте речення та зверніть увагу на слова, які так закінчуються (вчитель просить прочитати дітей речення, по бажанню):</p> <p><i>Este alumno escribe las palabras rápidamente, y aquél lo escribe lentamente.</i></p> <p><i>Los niños hacían la tarea facilmente.</i></p> <p><i>Seguramente, vamos a tener el trabajo de control.</i></p> <p>А тепер давайте подивимось як творяться такі прислівники (перегляд відео з наочним прикладом)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=8Of41wxDMXo&ab_channel=TuEscuelaDeEspañol</p> <p>До прикметника додаємо суфікс –mente і отримуємо нове слово (вчитель записує на дошці):</p> <p><i>Rapido+mente=rápidamente</i></p> <p><i>Lento+mente=lentamente</i></p> <p><i>Fácil+mente=facilmente</i></p> <p>Запишіть цю схему у свої зошитки.</p> <p>А тепер давайте спробуємо перекласти нові слова.</p> <p>Повторіть хором і зверніть увагу на вимову:</p>

	<p><i>Este alumno aprende el verso rápidamente. Y aquél lo aprende lentamente.</i></p> <p><i>Aprendemos el español intensivo y profundamente.</i></p> <p><i>Antonio ha pasado el verano muy alegremente.</i></p>
<p>Етап II Автоматизація дій учнів з новою ГС.</p> <p>Прийом 1 Імітація зразка мовлення</p> <p>Прийом 2 Підстановка у зразок мовлення</p> <p>Прийом 3 Трансформація</p>	<p>Я вам скажу речення і, якщо ви згодні зі мною, то підтвердіть мої висловлювання. Якщо ви не згодні, то скажіть “No está correcto”:</p> <p><i>M: Él aprende las lenguas intensivamente.</i></p> <p><i>Als: Sí, él aprende las lenguas intensivamente.</i></p> <p><i>M: Nosotros no practicamos el deporte activamente</i></p> <p><i>Als: No está correcto.</i></p> <p>Я вам скажу, як я це роблю, а ви скажіть, як ви це робите:</p> <p><i>M: Yo escribo en español rápidamente.</i></p> <p><i>A1: Yo escribo en español lentamente.</i></p> <p><i>A2: Yo escribo en español...</i></p> <p><i>A3: ...</i></p> <p>Я вам скажу як хтось це робить, а ви перепитайте мене, якщо помітите щось незвичайне і виправте:</p> <p><i>M: Juán aprende el español lentamente.</i></p> <p><i>Als: ¿Cómo Juán aprende el español?</i></p> <p><i>A10: Juán aprende el español rápidamente.</i></p>
<p>Етап III Автоматизація дій учнів у вживанні ГС</p> <p>Прийом 1 Діалог</p>	<p>А зараз попрацюємо в парах. Обговоріть зі своїм партнером як ви робите певні справи, та спитайте як він їх робить:</p> <p>- <i>Yo hago la tarea de casa fácilmente. ¿Y tú?</i></p> <p>- <i>Yo la hago rápidamente para tener más tiempo para descansar. ¿Y cómo practicas el deporte?</i></p> <p>- <i>Practico lo activamente.</i></p>

ВИСНОВКИ

Навчання граматики напевно одне із найтяжчих та найбільш енергозатратних процесів формування іншомовної комунікативної компетенції. Він потребує не тільки якісної роботи вчителя, але й зусиль учня. Сформованість граматичних навичок повністю впливає на спілкування з іншими людьми, так як їх недостатність може спричинити непорозуміння.

Комунікативна мета навчання граматики в середній школі дозволяє сформулювати основну вимогу до об'єму граматичного матеріалу: він повинен бути достатньою для користування мовою як засобом спілкування в заданих програмою межах і реальним для засвоєння його в даних умовах.

Однак, при навчанні іноземної мови треба мати на увазі наступні істотні відмінності в умовах оволодіння рідною і іноземною мовою, які позначаються на підході до навчання граматики іноземної мови. Учні, які починають вивчати іноземну мову, вже засвоїли систему граматичних навичок рідної мови. Це може слугувати опорою у процесі засвоєння граматики іноземної мови, проте може і створювати труднощі.

Адже, рідна мова є первинним життєво-необхідним засобом спілкування, засвоєння якого природно мотивується, тоді як, іноземна мова — вторинний засіб спілкування, використання якого не диктується життєвою необхідністю; оволодіння іноземною мовою починається в шкільному віці, коли основний засіб спілкування — рідна мова — вже склалося; тому потрібні спеціальні зусилля для виклику мотивації вивчення мови. Саме тому, учитель повинен проаналізувати граматичний матеріал та труднощі, які можуть виникнути під час його засвоєння та скласти методичний план подання нового матеріалу урахувавши всі ці особливості.

Вплив рідної мови це не єдина проблема яка може виникнути у процесі вивчення граматики, тому вчитель повинен зробити все необхідне, для того щоб уникнути більшості із них, або по можливості і всіх. Головною умовою до

вчителя - є строге дотримання принципу однієї трудности: все, окрім граматичного матеріалу, що вводиться, повинно бути добре відомо.

Навчаючи учнів граматики варто також брати до уваги їх вікові особливості, адже кожен вік ставиться по різному до процесу навчання, що полегшує або навпаки ускладнює роботу з граматичними структурами.

Організація граматичного матеріалу має при навчанні іноземній мові істотне значення. Вона визначає в значній мірі успіх роботи над граматичною стороною різних видів мовної діяльності і, отже, кінцеві результати викладання іноземної мови в середній школі.

Отже, з цього виходить, що граматична компетенція є опорою іншомовної комунікативної компетенції, для формування якої потрібно не лише граматичний матеріал, але і правильна його організація, подача та опрацювання з урахуванням усіх особливостей як учнів, так і самого матеріалу, що подається. Для того щоб сформувати дану компетенцію на достатньому рівні, учителеві треба приділити чимало уваги автоматизації дій з виучуваними граматичними структурами.

RESUMEN

Uno de los mayores desafíos que enfrentan los profesores en su práctica diaria es la enseñanza de la competencia lingüística o gramatical, que es una parte fundamental del proceso de enseñanza/aprendizaje de una lengua extranjera. Aunque se ha dicho durante mucho tiempo que la subcompetencia gramatical es esencial para el desarrollo de la competencia comunicativa, la enseñanza de estas normas y reglas puede distraer del desarrollo de habilidades discursivas importantes como la escritura, la lectura y la conversación.

Los profesores necesitan encontrar formas de enseñar la subcompetencia gramatical en lengua extranjera que permitan a los estudiantes transferir las estrategias gramaticales específicas que poseen en su lengua materna a la lengua extranjera. Esto implica ofrecer un conocimiento reflexivo de las regularidades, reglas o normas características de la lengua extranjera, sin descuidar el desarrollo de las habilidades discursivas.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи / Г. І. Артемчук, В. М. Курило, М. П. Кочерган. – К. : Форум, 2000. – 271 с.
2. Бондаренко А. Ф. Основы психологии : учебник для вузов / А. Ф. Бондаренко. – К.: Издательский центр КНЛУ, 2005. – С. 152-159.
3. Босси, Карен Е. "Using Visual Aids to Teach Grammar in Context." English Teaching Forum, vol. 38, no. 1, 2000, pp. 26-31
4. Вишневецький О.І Довідник вчителя іноземної мови. – К.: Рад. школа, 1982. – 152с.
5. Гуцало Е. У. Вікова психологія [Електронний ресурс] : електронний навчальний курс / Е. У. Гуцало ; система управління електронними курсами КДПУ ім. В. Винниченка. – Режим доступу: moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=212
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]: *Режим доступу* - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
7. Курсова робота з методики викладання іноземних мов : [посіб.] для студ. вищ. закладів освіти / [О. Б. Бігич, Н. О. Бражник, С. В. Гапонова та ін.]; під кер. С. Ю. Ніколаєвої і С. В. Гапонової. – К. : Ленвіт, 2003. – 96 с.
8. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : [підруч.] для студ. класичних, пед. і лінгв. ун-тів / [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.]; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – С. 234-257
9. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : [підруч.] / [Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова]. – К. : ВЦ “Академія”, 2010. – С. 101-116
10. Мірошник І. В. Вправи для формування англомовної граматичної компетенції в учнів початкової загальноосвітньої школи / І.В. Мірошник // Іноземні мови. – К. : Ленвіт, 2010. -№3. – С. 37-39

11. Навчальні програми з іноземних мов для загально-освітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 5-9 класи. – К. : Ранок, 2017. – 144 с.

12. Ніколаєва С.Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови // Іноземні мови . – 1995. – № 3-4. – С. 5-11.

13. Редько В.Г. Іспанська мова (5-й рік навчання) = Español (5º año de enseñanza) : підруч. для закл. заг. серед. освіти : 5-й кл. / В. Г. Редько, В. І. Береславська. – К. : Генеза, 2018. – 224 с. : іл.

14. Савчин М. В. Вікова психологія: [навч. посіб.] М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав, 2005. – С. 191-234

15. Семенчик О. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.

16. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – К. : Ленвіт, 2011. – № 1. – С. 19-25.

A Meta-Analytic Review. TESOL Quarterly, 52(3), 423-444.

17. Corpas J. Aula 1 Nueva edición / J. Corpas, E. García, A. Garmendia. – Barcelona : Difusión, 2016. – 177 p.

18. Corpas J. Aula 2 Nueva edición / J. Corpas, E. García, A. Garmendia. – Barcelona : Difusión, 2017. – 173 p.

19. McCarthy, J., & Irving, S. E. (2018). Visual Aids and Grammar Learning:

20. Siqueira Loureiro V. J. la enseñanza de la competencia gramatical en E/LE [Електронний ресурс] / V. J. Siqueira Loureiro - Режим доступу: http://www.letras.ufrj.br/neolatinas/media/publicacoes/cadernos/a5n5/estlin/valeria_loureiro.pdf

Додаток

Малюнок до вправ з пункту 2.2

